

Wyniki kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w 2024 r.

Klasyfikacja tusz wołowych

W 2024 r. nadzorem objęto 76 ubojni bydła (tj. o 2 więcej niż w 2023 r.), w tym 67 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 9 zakładów, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 1).

Zakłady ubojowe objęte w 2024 r. nadzorem IJHARS stanowiły 41,8 % ogółu ubojni działających na terenie kraju (182), przy czym w porównaniu do 2023 r. ich udział zwiększył się o 2,0 p.p. (w 2023 r. wynosił 39,8 %).

Rysunek 1. Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2024 r.

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację

W 2024 r. przeprowadzono 605 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 531 (tj. 87,8 %) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 74 kontrole w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 129 rzeczoznawców (tj. 68,3 % wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 25,2 tys. szt. tusz wołowych. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 189 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych, przy czym klasyfikacja czynnie przeprowadzana jest przez 141 osób, tj. 74,6 % wszystkich uprawnionych.

Uboj bydła w 2024 r. wyniósł 2,04 mln. szt., w tym 1,97 mln. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 96,6 % całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1,94 mln. szt. tusz wołowych, tj. 98,5 % wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,1 p.p. więcej niż w 2023 r.).

Liczba kontrolowanych tusz wołowych w 2024 r. wynosiła ogółem 25,2 tys. szt., w tym 23,2 tys. szt. (tj. 92,1 %) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2023 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zwiększyła się o 1,9 tys. szt. (tj. 8,2 %). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 41,7 szt. i była wyższa niż w 2023 r. (tabela 1).

Tabela 1. Liczba ubojni bydła oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2023 – 2024

Wyszczególnienie	2023 r.	2024 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	186	182	-2,1
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	74	76	+2,7
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	9	9	0
Liczba przeprowadzonych kontroli	578	605	+4,7
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,8	8,0	+2,6
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	40,3	41,7	+3,5

W wyniku kontroli ustalono:

- klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła: 19,4 tys. szt. (tj. 77,0 % skontrolowanych), a pod względem otłuszczenia 18,7 tys. szt. (74,2 %),
- nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 5,8 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 4,2 tys. szt. tusz (tj. 16,7 % kontrolowanych) a ocena zaniżona – 1,6 tys. szt. (tj. 6,4 %),
- nieprawidłowa ocena otłuszczenia dotyczyła 6,5 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona – 2,3 tys. szt. tusz (tj. 9,2 % kontrolowanych), a ocena zaniżona – 4,2 tys. szt. tusz (tj. 16,6 %),
- nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,7 tys. szt. tusz, tj. 2,8 % kontrolowanych,
- nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,3 tys. szt. tusz, tj. 1,2 % kontrolowanych,
- dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych było nieprawidłowe w 2 zakładach, tj. 2,6 % wszystkich kontrolowanych,
- informacje przekazywane dostawcom były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich kontrolowanych zakładach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2024 r. nadzorem IJHARS objęto 153 ubojnie trzody chlewnej (tj. o 13 mniej niż w 2023 r.).

Zakłady ubojowe objęte w 2024 r. nadzorem IJHARS stanowiły 50,0 % ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (306), przy czym w porównaniu do 2023 r. ich udział zwiększył się o 2,2 p.p. (w 2023 r. wynosił 48,8 %).

Rysunek 2. Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2024 r.

W 2024 r. przeprowadzono ogółem 1239 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 131 mniej niż w 2023 r. (tj. o 9,6 %). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 239 rzeczoznawców (tj. 65,8 % wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 24,7 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 363 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie ją przeprowadza 320 osób, tj. 88,2 % wszystkich uprawnionych.

Ubój trzody chlewnej w 2024 r. wyniósł 19,6 mln. szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 18,8 mln. szt. trzody chlewnej, co stanowiło 95,9 % uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 17,9 mln. szt. tusz wieprzowych, tj. 91,3 % wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych.

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2024 r. wynosiła 24,7 tys. szt. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 27,3 szt. i była o 3,2 szt. (tj. 13,3 %) wyższa od średniej z 2023 r., (tabela 2).

Tabela 2. Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2023 – 2024

Wyszczególnienie	2023 r.	2024 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	347	306	-11,8
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	166	153	-7,8
Liczba przeprowadzonych kontroli	1 370	1 239	-9,6
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,3	8,1	-2,4
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	24,1	27,3	+13,3

W wyniku kontroli ustalono:

- klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły wszystkie nadzorowane ubojnie,
- choirometry posiadało 106 zakładów, tj. 69,3 % kontrolowanych,
- metodę ZP stosowało 47 zakładów, tj. 30,7 % nadzorowanych,
- uprawnionych rzeczoznawców zatrudniały wszystkie zakłady objęte nadzorem,
- stosowanie niezgodnego z prawem równania regresji w 7 zakładach, tj. 4,6 % wszystkich zakładów,
- nieaktualne cechy legalizacji wag kolejkowych, używanych do ustalania masy tusz wieprzowych stwierdzono w 1 zakładzie, tj. 0,7 % nadzorowanych,
- nieprawidłowy pomiar miąższości wykonano w przypadku 2 010 szt. tusz, tj. 6,0 % skontrolowanych,
- brak oznakowania lub nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 361 szt. tusz wieprzowych, tj. 1,1 % kontrolowanych,
- nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 76 szt. tusz wieprzowych, tj. 0,2 % kontrolowanych,
- nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 7 zakładach ubojowych, tj. w 4,6 % kontrolowanych (stwierdzono protokół niezgodny ze wzorem),
- brak protokołu z ustalania klas jakości handlowej tusz wieprzowych stwierdzono w 10 ubojniach, tj. 6,5 % kontrolowanych,
- nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) stwierdzono w 4 zakładach, tj. 2,6 % kontrolowanych,
- brak dostarczenia dostawcom informacji o wynikach klasyfikacji tusz wieprzowych w 6 zakładach, tj. 3,9 % kontrolowanych,
- niezgodna z protokołem dokumentacja wystawiona dostawcom żywca stwierdzona w 1 zakładzie, tj. 0,7 % wszystkich nadzorowanych.